

Підготовка майбутніх фахівців: у руслі цивілізаційних змін

Рецензія на книгу «Динаміка освітніх процесів та підготовка майбутніх фахівців у системі вищої освіти: відповідь на сучасні суспільні запити: колективна монографія / Ю. Д. Заячук, О. В. Караманов, В. С. Федина-Дармохвал та ін.; за заг. ред. Д. Д. Герцюка та Ю. Д. Заячук. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2020. 250 с.»

У умовах глобалізації та інтеграції світового суспільства зростає роль освіти для зміцнення міжкультурної взаємодії людей з різними політичними, релігійними орієнтаціями, культурними відмінностями з метою їх об'єднання у світову спільноту, а також для збереження самобутності національних культур. У зв'язку з цим поява досліджень, які відображають сутність сучасних цивілізаційних процесів та їх значущість для кожної людини, є своєчасною і важливою подією в науковому світі.

Видання містить аналіз впливових тенденцій, які у світовому вимірі задають вектор розвитку вищої освіти; результати вивчення та узагальнення досвіду діяльності університетів США, в яких практикується поєднання навчально-пізнавальної та громадської діяльності, що спонукає вітчизняні уні-

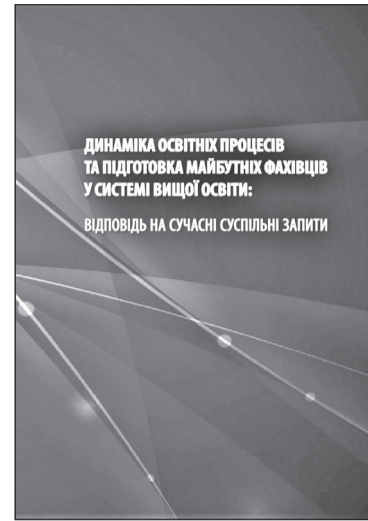
верситети до пошуку власних шляхів удосконалення системи вищої освіти у відповідному напрямі. Увагу приділено проблемі функціонування центрів навчання та викладання у підтримці та професійному розвитку викладачів на усіх рівнях академічної кар'єри. Особливий інтерес складає досвід упровадження в університетську освіту нових підходів до підготовки філологів, вдосконалення сучасних комп'ютерних та он-лайн методик для інноваційних спеціалізацій, для формування компетенції випускника XXI ст., здійснене на основі аналізу програм з підготовки вчителів в країнах Вишеграду. Розкриття сутності інноваційних педагогічних технологій, що використовуються у програмі підготовки майбутнього педагога: педагогічна технологія розвитку критичного мислення, формування творчої особистості, осо-

бістісно орієнтованого навчання, гуманістичного виховання й ін.

Автори також виокремлюють підготовку висококваліфікованого фахівця-сходознавця, де не менш важливою є формування соціолінгвістичної компетенції, яка крім суто лінгвістичних компетенцій, передбачає знання соціокультурних особливостей і норм етикету, що регулюють стосунки у соціумі між індивідами, а також соціальними групами.

Зроблено акцент на двох основних напрямках, що складатимуть основу діяльності педагогів-початківців з питань успішної адаптації: формуванні у студентів університету стійкого професійного (фахового) інтересу та психологічної підготовки майбутніх педагогів до самостійної професійної діяльності.

У цілому монографія «Динаміка освітніх процесів та підготовка майбутніх фа-



хівців у системі вищої освіти: відповідь на сучасні суспільні запити» є науковою працею колективу авторів, які системно досліджують актуальні проблеми сьогодення. Монографія викликає значний науковий інтерес, є оригінальною, характеризується новаторськими підходами.

У кожній структурній частині монографії здійснено аналіз теоретичних положень, який засвідчує доцільність

використання обраної авторами методології. Останні на високому рівні володіють технікою науково-аналітичного пізнання.

Матеріали подано як відповіді системи вищої освіти на актуальні питання сьогодення. Книгу підготовлено за результатами науково-дослідної тематики кафедри загальної та соціальної педагогіки Львівського національного університету імені Івана Франка, а саме «Професійна і соціально-педагогічна підготовка майбутніх фахівців у системі вищої освіти України: історико-педагогічні аспекти, дидактичні підходи, інноваційні технології» та «Динаміка сучасних освітніх процесів в Україні та за кордоном: порівняльний аналіз».

Монографія має значну науково-теоретичну базу і ґрунтується на репрезентативному обсязі фактичного матеріалу, що забезпечує об'єктивність та достовірність отриманих результатів.

Ніна СЛЮСАРЕНКО,
професор кафедри педагогіки, психології
і освітнього менеджменту
імені проф. Є. Петухова
Херсонського державного університету,
доктор педагогічних наук, професор,
м. Херсон

«Більше, ніж могло бути зроблено»

Рецензія на книгу «Pedagogika bez granic // Pod redakcją Frantiszka Szloska. – Warszawa: Instytut Pedagogiki Akademia Pedagogiki Specjalnej. im. M. Grzegorzewskiej w Warszawie, 2019. – 492 str.»

Наприкінці минулого року побачила світ абсолютну унікальну книгу «Педагогіка – без кордонів». Це прекрасно оформлене видання до ювілею абсолютного унікального жінки – докторки педагогічних наук, професорки, академіки Національної академії педагогічних наук України **Неллі Нічкало**. Проте не було б у цьому нічого дивного – адже подібні видання мають місце до ювілеїв багатьох видатних і заслужених діячів сучасності – якби не один визначний факт. Це наукове видання є подарунком знаних польських учених в галузі гуманітарних наук – українському ученому-педагогу.

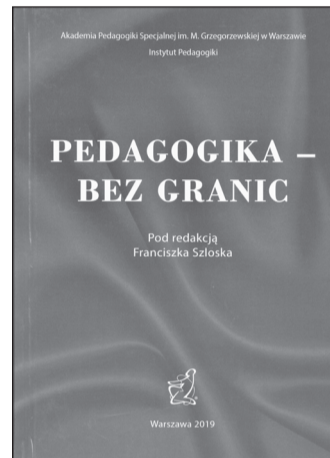
Автор передмови до книги – Франтішек Шльосек так про це зазначає: «Співробітництво польських і українських учених у галузі педагогіки триває вже чверть століття. Винятково конкретне і ефективне. І так не могло б статися, аби визначний ювілей пані професорки не лишив би друкованого сліду, присвяченого Поважній Ювілярці. Більшість текстів, представлених у цій книзі, є творами осіб, які вважаються добрими друзями Пані Професорки, але тут не йдеться про звичайну людську дружбу, але про повагу, що виникає з наукових досягнень, концепцій, представлених у педагогічному дискурсі, культури аргументування власної точки

зору, поваги до міркувань та підходів інших, а також особистої культури, яка характеризує ювілярку».

Книга офіційно має п'ять, а насправді шість частин. Ця неофіційна частина являє собою дібрані цитати з висловлювань польських вчених, переважно освітян, про ювілярку. Ми бачимо там уривки тверджень про академіку Неллі Нічкало відомих польських вчених – професора **Тадеуша Новацького**, професора **Зигмунта Вятровського**, професора **Богуслава Сліверського**, професора **Стефана М. Квятковського**, професора **Тадеуша Олександера**, професора **Станіслава Качора**, професора **Вальдемара Фурманека**, професора **Єжи Куніковського**, професора **Яна Лаїцка** та багатьох інших.

Частина I з назвою «Професор Неллі Нічкало – педагог двох народів» містить характеристики професорки Неллі Нічкало, якою її бачить польська педагогічна спільнота, яка в основному наголошує її досягнення у сфері співпраці між представниками освітніх наук з обох сусідніх країн.

Важливим елементом цієї частини є адреси та побажання, надіслані професору Неллі Нічкало від голови Комітету наук педагогічних Польської академії наук, професора **Богуслава Слі-**



верського, його першого заступника, професора **Стефана М. Квятковського**, Нестора польської педагогіки, співзасновника педагогіки праці, професора **Зигмунта Вятровського** та багатьох інших ректорів, проректорів, деканів та інших відомих польських діячів.

Частини II «Визначники змін в освіті без кордонів», III «Детермінанти компетенції сучасного вчителя», IV «Проблеми виховання і підготовки в умовах цивілізаційних, культурних і технологічних трансформацій» і V «Праця як цінність і як предмет досліджень та практична діяльність» містять наукові статті авторів, які мали можливість дуже тісно спів-



працювати з академіком Неллею Нічкало, обговорюючи питання, пов'язані з предметом їхніх досліджень, що становлять сучасний науковий інтерес.

Отже, книга є працею відомих польських науковців-освітян, які цілеспрямовано присвячують слова вдячності та результати власних думок українському вченому Неллі Нічкало – людині, «яка зробила більше для співпраці польської та української педагогічної спільнот... ніж це могло бути зроблено».

Діма ДІМІТРОВ,
«ОіС»

«Спішіть почути, як душа бринить...»

Ви милувалися ранками? Відчували подих землі? Вас бентежив квітучий травень, запашний липень? Чи знаходять відгук у серці слова «мова», «рідна хата», «лелека»? Тоді ви однієї крові з **Оксаною Смішко**, молодою поетесою з Дніпропетровщини, автором вже другої збірки поезій – «Слово в zenіті» (2020).

Лірика – жанр, з яким Оксана Смішко прийшла у сучасну українську поезію, підкоряється їй без вагань. І поетеса занурюється в неї все глибше: від акварельно-ніжної, грайливої – до глибокої життєствердної.

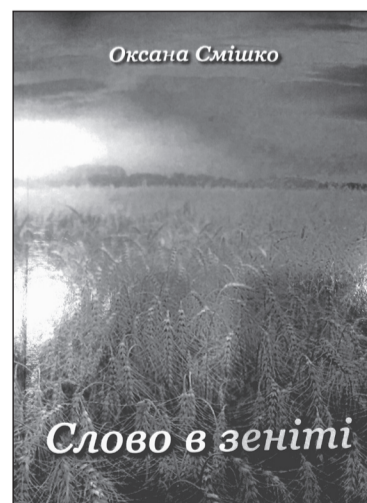
Тут і пейзажні замальовки, й переживання ліричної героїні, й патріотичні палкі рядки громадянського звучання, й ностальгічні спогади про сільські простори нишньої мешканки мегаполісу, й любов до світу, й самоіронія...

Відчуєте захоплення разом з героїнею вірша «Травню, хлопчику безвусий»:

*Травню, хлопчику безвусий,
Як тебе я покохала!
Не втрималась від спокуси –
У вуста поцілувала...*

*Потіштесь разом з поетесою її музою:
Сидить на краєчку стільця,
Сховавши босі ніжки,
Вертлява дівчинка оця,
Лукава й грішна трішки...
Сміється... Кучері руді
Намотує на пальці...
Розправить крильця молоді,
Махне... І зникне вранці...*

Пантеїзм, розлитий у більшість віршів збірки, не закриває для поетеси й соціально-патріотичної тематики. У поезіях «Древній код», «Я край свій словом бороню», «Я – українка» й інших звучить



не лише впевненість, а й заклик до співвітчизників. Розділіть з героїнею впевненість і гордість самоідентифікації:

*Я – українка! Я пишавсь цим!
Я з гордістю несучу честь, і вроду,*

*Омиту кров'ю віру і свободу,
Бо Україна – наш священний дім,
Бо я – частина мужнього народу.
Не чужі для героїнь Оксани Смішко й філософські розміркування над смислом життя і призначення людини:
Добром засіяти цю землю поспішіть –
На щедру ниву прийдуть наші діти!
Бо коли янгол з неба прилетить,
Лиш вогник пам'яті серця їх буде
грити...*

Вірші Оксани Смішко невеликі за розміром, але ємні, як небагатослівний висновок з пережитого й не раз передуманого. Так у поезії «З тобою» до коханого звертається не мрійлива дівчинка, а мудра, сильна, сповнена життєвої енергії жінка, для якої від діда-прадіда немає неможливого:

*Дивитися в очі... Мовчати...
Сміятися... Плакати... Жити.
З тобою я стала крилата
І весни навчилася любити!
З тобою, немов за горою,*

*З тобою погойлись рани.
Я піснею стала дзвінкою,
А скажеш – я Всесвітом стану...
Для Оксани Смішко сакральними є поняття «сім'я», «село», «мати», «батько», «дід», «баба», «попе», «маки», «верба», «лелека» – в яких закодовано інтенції українського менталітету. Тому й близькими за звучанням до народної творчості – легенд, пісень, оповідок – є її віршовані рядки.*

Усе багатство емоційної палітри авторки, зверненої до читача, віншує оптимізм й упевненість у переможній силі розуму, збагаченого духовним началом. Тому завершено наш короткий огляд такими рядками:

*Із думки, що чистіше від роси,
Із тихого і лагідного слова
Почни цей день! Добро у Світ несучи!
І Світ тобі його поверне знову.*

Діма ДІМІТРОВ,
«ОіС»